

VASTE COMMISSIE VOOR TAALTOEZICHT

NEDERLANDSE AFDELING

Zitting van 15 januari 1980

Aanwezig: de heer [REDACTED] voorzitter
de heren [REDACTED]
vaste leden
de heer [REDACTED], adviseur, secretaris

Nr. 11.204/II/N
[REDACTED]

Gelet op de brief van 12 november 1979 waarbij advocaat Smout, namens de gemeente Zaventem, bij de Vaste Commissie voor Taaltoezicht klacht indient wegens het gebruik van het Frans tijdens de Europese verkiezingen op 10 juni 1979, in het stembureau nr. 78 te Zaventem (vroegere gemeente Sint-Stevens-Woluwe);

Gelet op artikel 1, § 1 van de bij K.B. van 18 juli 1966 gecoördineerde wetten op het gebruik van talen in bestuurszaken (S.W.T.) waarbij is bepaald "deze gecoördineerde wetten zijn toe-
psselijk:

"5° op de verrichtingen bij de parlaments-, provincieraad- en
"gemeenteraadverkiezingen;"

Overwegende dat deze bepaling, bij analogie toepassing vindt bij de ver-
kiezingen voor het Europese Parlement ingericht bij de wet van 15
november 1978 (vgl. interpretatief rondschrjven van de Minister
van Binnenlandse Zaken dd. 3 april 1979 (B.S. 7 april 1979, blz.4212);

.../...

Overwegende dat ingevolge artikel 48 van de Grondwet, ingevolge artikel 89 van het Kieswetboek en ingevolge de rechtspraak van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht (advies nr. 3363/II/N van 13 februari 1973, advies nr. 3342 van 24 februari 1972, advies nr. 3449/V/F van 9 sept. 1972...) een stembureau een plaatselijke dienst is in de zin van artikel 9 der S.W.T.; dat ingevolge artikel 3, § 1 - 2° de voornoemde gemeente Zaventem en de vroegere gemeente Sint-Stevens-Woluwe bij het Nederlands taalgebied is ingedeeld.

Overwegende dat de Nederlandse afdeling van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht overeenkomstig art. 61 § 5 van de S.W.T. bevoegd is om kennis te nemen van de klacht;

Overwegende dat bij toepassing van artikel 10 van de S.W.T. een plaatselijke dienst in het Nederlands taalgebied gevestigd, uitsluitend de taal van zijn gebied gebruikt in zijn binnendiensten en in zijn betrekkingen met de diensten waaronder hij ressorteert; dat bij toepassing van artikel 11, § 1 van de S.W.T. deze dienst de berichten en mededelingen die voor het publiek bestemd zijn, uitsluitend in de taal van het gebied stelt; dat ingevolge artikel 12 van de S.W.T. een plaatselijke dienst die in het Nederlands taalgebied is gevestigd uitsluitend de taal van zijn gebied voor zijn betrekkingen met de particulieren gebruikt; dat overeenkomstig artikel 13, § 1 van de S.W.T., de plaatselijke dienst die gevestigd is in het Nederlands taalgebied de akten die de particulieren betreffen stelt in de taal van zijn taalgebied; dat ingevolge artikel 14, § 1, van de S.W.T. ieder plaatselijke dienst die in het Nederlands taalgebied is gevestigd aan de particulieren de getuigschriften, verklaringen, machtigingen en vergunningen in de taal van zijn gebied uitreikt;

.../...

Overwegende dat krachtens artikel 3 bis van de Grondwet, België vier talen omvat; dat uit deze grondwettelijke regel moet worden afgeleid dat in de eentalige gebieden alle beslissingen en handelingen van het bestuur in de taal van het gebied geschieden (Raad van State, arresten nrs. 15.990 van 17.8.1973 en 17.414 van 3.2.1976 en Raad van State, advies afd. Administratie nr. 22.003 IV - 9.672 van 14.12.1976 - ; V.C.T. - N.A. nr. 3228 advies van 1 juli 1971; V.C.T. N.A. nr. 3888 adviezen van 2.7.1975 en 24.10.1977);

Overwegende dat zowel krachtens de grondwettelijke bepalingen van 1970 als krachtens de algemene inrichting en de doelstellingen van de S.W.T., artikel 49 geen toepassing vindt in eentalige gebieden; dat moet rekening gehouden worden met alle grondwetswijzigingen die na 1963 zijn tot stand gekomen en die de actuele draagwijdte van de voorschriften van de S.W.T. bepalen.

Overwegende dat door in het stembureau nr. 78 te Zaventem, naamafroepingen geheel of ten dele in het Frans te doen en in deze taal besprekingen te voeren over het verloop van de verkiezingen, er werd gehandeld in strijd met de taalwet en met de grondwettelijke bepalingen die de gaafheid der taalgebieden beschermen; dat niet is gebleken en niet wordt ingeroepen dat de gewraakte handelwijze de uitslag van de verkiezingen zou hebben beïnvloed;

Besluit om die redenen met eenparigheid van stemmen als volgt te adviseren:

Artikel 1.- De ~~kr~~acht is ontvankelijk en gegrond.

Artikel 2.- Het stembureau te Zaventem is een plaatselijke dienst uit het homogeen Nederlands taalgebied. Overeenkomstig de Grondwet en de erop toepasselijke artikelen der S.W.T. dienen de verkiezingen en de bestuurshandelingen die ermee gepaard gaan, uitsluitend in het Nederlands te geschieden.

.../...

Artikel 3:- Dit advies wordt gestuurd aan de klager, aan de voorzitter van het kantonhoofdbureau, aan de voorzitter en aan secretaris van het stembureau en aan de Minister van Binnenlandse Zaken.

Gedaan te Brussel, 15 januari 1980.

DE SECRETARIS

DE VOORZITTER,

[Redacted signature]

[Redacted signature]

[Redacted signature]

07 -03-1980

Nr ...1.1. 204/II/N
GL

[REDACTED]

Mijnheer de Minister,

Ik heb de eer U bijgaand een afschrift
te laten worden van een advies van de Nederlandse
Afdeling van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht
(dossier nr. 11.204/II/N).

Met de meeste hoogachting,

DE VOORZITTER,

[REDACTED]

Afschrift van dit advies werd op dezelfde datum overgemaakt
aan de klager
de voorzitter en secretaris van het stembureau
de voorzitter van het hoofdkanton

Overwegende dat ingevolge artikel 48 van de Grondwet, ingevolge artikel 89 van het Kieswetboek en ingevolge de rechtspraak van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht (advies nr. 3363/II/N van 13 februari 1973, advies nr. 3342 van 24 februari 1972, advies nr. 3449/V/F van 9 sept. 1972...) een stembureau een plaatselijke dienst is in de zin van artikel 9 der S.W.T.; dat ingevolge artikel 3, § 1 - 2° de voornoemde gemeente Zaventem en de vroegere gemeente Sint-Stevens-Woluwe bij het Nederlands taalgebied is ingedeeld.

Overwegende dat de Nederlandse afdeling van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht overeenkomstig art. 61 § 5 van de S.W.T. bevoegd is om kennis te nemen van de klacht;

Overwegende dat bij toepassing van artikel 10 van de S.W.T. een plaatselijke dienst in het Nederlands taalgebied gevestigd, uitsluitend de taal van zijn gebied gebruikt in zijn binnendiensten en in zijn ~~betrekkingen~~ met de diensten waaronder hij ressorteert; dat bij toepassing van artikel 11, § 1 van de S.W.T. deze dienst de berichten en mededelingen die voor het publiek bestemd zijn, uitsluitend in de taal van het gebied stelt; dat ingevolge artikel 12 van de S.W.T. een plaatselijke dienst die in het Nederlands taalgebied is gevestigd uitsluitend de taal van zijn gebied voor zijn betrekkingen met de particulieren gebruikt; dat overeenkomstig artikel 13, § 1 van de S.W.T., de plaatselijke dienst die gevestigd is in het Nederlands taalgebied de akten die de particulieren betreffen stelt in de taal van zijn taalgebied; dat ingevolge artikel 14, § 1, van de S.W.T. ieder plaatselijke dienst die in het Nederlands taalgebied is gevestigd aan de particulieren de getuigschriften, verklaringen, machtigingen en vergunningen in de taal van zijn gebied uitreikt;

.../...

Overwegende dat krachtens artikel 3 bis van de Grondwet, België vier talen omvat; dat uit deze grondwettelijke regel moet worden afgeleid dat in de eentalige gebieden alle beslissingen en handelingen van het bestuur in de taal van het gebied geschieden (Raad van State, arresten nrs. 15.990 van 17.8.1973 en 17.414 van 3.2.1976 en Raad van State, advies afd. Administratie nr. 22.003 IV - 9.672 van 14.12.1976 - ; V.C.T. - N.A. nr. 3228 advies van 1 juli 1971; V.C.T. N.A. nr. 3888 adviezen van 2.7.1975 en 24.10.1977);

Overwegende dat zowel krachtens de grondwettelijke bepalingen van 1970 als krachtens de algemene inrichting en de doelstellingen van de S.W.T., artikel 49 geen toepassing vindt in eentalige gebieden; dat moet rekening gehouden worden met alle grondwetswijzigingen die na 1963 zijn tot stand gekomen en die de actuele draagwijdte van de voorschriften van de S.W.T. bepalen.

Overwegende dat door in het stembureau nr. 78 te Zaventem, naamafroepingen geheel of ten dele in het Frans te doen en in deze taal besprekingen te voeren over het verloop van de verkiezingen, er werd gehandeld in strijd met de taalwet en met de grondwettelijke bepalingen die de gaafheid der taalgebieden beschermen; dat niet is gebleken en niet wordt ingeroepen dat de gewraakte handelwijze de uitslag van de verkiezingen zou hebben beïnvloed;

Besluit om die redenen met eenparigheid van stemmen als volgt te adviseren:

Artikel 1. - De kalcht is ontvankelijk en gegrond.

Artikel 2. - Het stembureau te Zaventem is een plaatselijke dienst uit het homogeen Nederlands taalgebied. Overeenkomstig de Grondwet en de erop toepasselijke artikelen der S.W.T. dienen de verkiezingen en de bestuurshandelingen die ermee gepaard gaan, uitsluitend in het Nederlands te geschieden.

.../...

Artikel 3:- Dit advies wordt gestuurd aan de klager, aan de voorzitter van het kantonhoofdbureau, aan de voorzitter en aan secretaris van het stembureau en aan de Minister van Binnenlandse Zaken.

Gedaan te Brussel, 15 januari 1980.

DE SECRETARIS

DE VOORZITTER,

_____

_____

Nr. 11.204/II/N

NOTA VOOR DE HEREN LEDEN VAN DE
NEDERLANDSE AFDELING

Door de gemeente Zaventem wordt, bij tussenkomst van advocaat SMOUT, klacht neergelegd bij de V.C.T. wegens het verloop van de Europese verkiezingen op 10 juni 1979 in het stembureau nr. 78, van de deelgemeente Sint-Stevens-Woluwe en meer bepaald de nietigheid gevraagd van de handelingen die door dit stembureau niet in het Nederlands werden gesteld en de nietigheid vast te stellen van de stukken die niet in het Nederlands werden gesteld.

Organisatie der kiesverrichtingen te Zaventem.

De aangeklaagde feiten.

Uit het voorgelegd dossier blijkt dat het stembureau nr. 78 was samengesteld uit :

de h. DEVILLERS, secretaris die Franssprekend zou zijn door de voorzitter van het kantonnaal hoofdbureau *Sint-Jovit aangeduid*
de h. GEORGE : door de voorzitter van het stembureau aange-
wezen en tevens gemeenteraadslid.

Vier bijzitters : hun namen zijn vooralsnog niet medegedeeld. De bijzitters worden door de voorzitter onder de stemgerechtigden van de afdeling die 40 jaar tellen, aangeduid.

Het punten en de naamafroeping der kiezers alsmede de mededelingen onder de leden zouden in het Frans geschied zijn. De betrekkingen met de kiezers zouden in het Nederlands gevoerd zijn.

De h. GEORGE, secretaris van het stembureau en tevens gemeenteraadslid, heeft op 23 juli 1979, een vraag tot interpellatie aan het college gericht omtrent de aard van de klacht door de gemeenteoverheid aan de voorzitter van het kantonhoofdbureau gericht. Deze vraag werd niet ingewilligd om reden van de onbevoegdheid van de gemeenteraad ter zake, de kiesverrichtingen.

Naar het antwoord door de minister van Binnenlandse Zaken op de parlementaire vraag MATHIEU-MOHIN bestond het bureau uit een Frans-talige voorzitter, twee Franstalige en twee Nederlandstalige bijzitters en een tweetalige secretaris. Het Frans werd uitsluitend gebruikt voor mededelingen tussen de leden van het bureau,

De kiesindeling

De wet van 16 november 1978 betreffende de verkiezingen van het Europese Parlement voorziet in drie kieskringen (art. 4) waaronder :

"3° de Brusselse kieskring die samenvalt met het kiesarrondissement Brussel zoals dat samengesteld is of zoals dat uiterlijk de negentigste dag voor de datum van de verkiezing samengesteld zal zijn".

Artikel 5 van voormelde wet voorziet in twee kiescolleges het ene Nederlands (hoofdbureau Mechelen) het ander Frans -(hoofdbureau Namen). De kiezers van de Brusselse kieskring behoren tot een van beide colleges.

Elk kiescollege omvat bovendien provinciehoofdbureaus, kantonhoofdbureaus, stembureaus en stemopnemingsbureaus. De meeste bepalingen van het algemeen kieswetboek vinden toepassing op de Europese verkiezingen. Op de kantonhoofdbureaus, de stemopnemingsbureaus en de stembureaus zijn de bepalingen van artikel 95, §§ 2 en volgende van het Kieswetboek van toepassing, behalve dat het woord arrondissementshoofdbureau wordt vervangen door het "collegehoofdbureau" (art. 5 § 4).

Krachtens artikel 11 worden de voordrachten van kandidaten aan het collegehoofdbureau ter hand gesteld (art. 11).

Krachtens artikel 15 § 3 doet "de voorzitter van het hoofdbureau van de provincie Brabant op de stembiljetten voor de Brusselse kieskring de lijsten vermelden van de kandidaten die zowel in het Nederlands als in het Frans collegehoofdbureau zijn voorgedragen". Het stembiljet wordt opgemaakt overeenkomstig het bij de wet gevoegd model.

De stemopneming wordt essentieel gedaan overeenkomstig het algemeen Kieswetboek (art. 23 en vlg.).

In de kieskantons van de Brusselse kieskring worden de stembiljetten met geldige stemmen ingedeeld in twee categoriën :

- die waarop is gestemd op een kandidatenlijst ingediend bij het Nederlands collegehoofdbureau
- die waarop is gestemd op een kandidatenlijst ingediend bij het Frans collegehoofdbureau.

De modeltabellen worden in de kieskantons van de Brusselse kieskring in elk stemopnemingsbureau in dubbel gesteld : een exemplaar in het Nederlands, waarop de uitslag van de stemopneming bestemd voor het Nederlands kiescollege wordt vermeld en een tweede exemplaar in het Frans waarop de uitslag van de stemopneming bestemd voor het Frans kiescollege wordt vermeld (art. 24).

Gebruik van de talen bij de Europese verkiezing.

De wet van 16 november 1978 houdt geen uitdrukkelijke taalbepalingen in.

Bepalingen met zijdelingse taalimplicaties zijn vervat in de regelen betreffende het voorleggen van de stembiljetten en die betreffende het opmaken van de stemopnemingsstabellen in de kieskring Brussel (met inbegrip van de administratieve (in gebruikelijke zin) arrondissementen Halle-Vilvoorde.

In het interpretatief rondschrijven van de Minister van Binnenlandse Zaken dd. 3 april 1979 (Stbl. 7 april 1979) wordt "in de "eerste plaats de aandacht gevestigd op artikel 1, § 1 - 5° van de bij K.B. van 18 juli 1966 gecoördineerde wetten op het gebruik der talen in "bestuurszaken, naar luid waarvan het bepaalde in die wet toepasselijk "is op de verrichtingen bij de parlaments-, provincieraads- en gemeente- "raadsverkiezingen, en ten einde elke willekeur te vermijden dient rede- "lijkerwijze te worden aangenomen dat deze bepalingen, bij analogie eveneens van toepassing zijn op de verkiezingen van het Europese Parlement, en op het feit dat indien een kieskanton is samengesteld uit ééntalige gemeenten uit gemeenten met taalfaciliteiten, de stembiljetten ééntalig zijn in de eentalige gemeenten en tweetalig in de gemeenten met facili- teiten.

Regime van het stembureau

Er mag worden vooropgezet dat het een plaatselijke dienst is. Dit ten aanzien van plaatselijke dienst

- a) de bepalingen van artikel 148 van de Grondwet "De stemming is verplicht en geheim. Zij heeft plaats in de gemeente behoudens bij de wet te stellen uitzonderingen".
- b) de bepalingen van artikel 89 van het Kieswetboek (wijziging gesteld bij de wet van 8.7.1970) "De stemming heeft plaats in de gemeente onverminderd de toepassing van de hoofdstukken III bis en III ter van dit Wetboek ;
- c) het advies N.A. nr. 3363/II/N van 13 februari 1973 (Ronse-Kluisbergen) waarbij gezegd is in het beschikkend gedeelte "naar de S.W.T. dienen de ^{stembiljetten} gesteld te worden in de taal die de plaatselijke diensten moeten gebruiken, d.i. te Kluisbergen het Nederlands" en tevens "De Minister van Binnenlandse Zaken wordt verzocht overeenstemming te bewerken tussen de taalwetgeving en de kieswetgeving".
- d) ook andere adviezen nl. 3449/V/F van 7 september 1972 (Franse afdeling) en nr. 3844/II/P.

Op grond van deze beweegredenen ^{kan} / worden besloten dat het kiesbureau te Zaventem en m.b. te Sint-Pieters-Woluwe (deelgemeente) een plaatselijke dienst is, en dat de bepalingen van artikel 10 en 12 der S.W.T. er toepassing vinden.

Dit betekent dat de plaatselijke dienst die in het Nederlands taalgebied gevestigd is uitsluitend de taal van zijn gebied gebruikt in zijn binnendiensten in zijn betrekkingen met de diensten waaronder hij ressorteert en met diensten uit Brussel-Hoofdstad. De berichten, mededelingen en formulieren voor het publiek bestemd worden uitsluitend in de taal van het gebied gesteld ; hij gebruikt voor zijn betrekkingen met de particulieren uitsluitend de taal van zijn gebied onverminderd de mogelijkheid die hem gelaten wordt aan de particulieren die gevestigd zijn in een ander taalgebied, te antwoorden in de taal waarvan de betrokkenen zich bedienen.

De taalregel is te precieser ten aanzien van de nieuwe bepaling van artikel 3 bis van de Grondwet. Naar de gestadige interpretatie van de Raad van State kan van het gebruik van de gebiedstaal - zeker wat de werking van de openbare diensten betreft - enkel afgeweken worden in de bij de wet voorziene gevallen.

Voormelde interpretatie van de taalwet ten aanzien van de stembureaus strookt met verschillende stellingnamen van de Minister van Binnenlandse Zaken.

Taalkennis van de voorzitter, de secretaris en de bijzitters van een stembureau.

Zoals genoteerd in de samenvatting van het arrest Raad van State nr. 1976 van 3 februari 1976 in de officiële verzameling van Arresten regelt "noch de Grondwet, noch de wetgeving op het gebruik der talen in bestuurszaken, de wijze waarop politieke mandatarissen, verkozen als vertegenwoordiger van een kiesomschrijving gelegen in een eentalig gebied, moeten of kunnen doen blijken dat ze de officiële taal van hun kiesomschrijving kennen. De vertegenwoordigers kunnen evenwel in redelijkheid vermoed worden - althans tot het bewijs van het tegendeel - dat ze de officiële taal van hun kiesomschrijving machtig zijn".

Bedoeld arrest weerhoudt dat "krachtens artikel 3 bis van de Grondwet in het Nederlands en in het Frans taalgebied de officiële taal onderscheidenlijk het Nederlands en het Frans is ; dat, zoals de verwerende partij voorhoudt, noch de Grondwet, noch de wetgeving op het gebruik der talen in bestuurszaken, gecoördineerd bij koninklijk besluit van 18 juli 1966, de wijze regelt waarop politieke mandatarissen, verkozen als vertegenwoordiger van een kiesomschrijving gelegen in een eentalig gebied, moeten of kunnen doen blijken dat ze de officiële taal van hun kiesomschrijving kennen ; dat die vertegenwoordigers evenwel in redelijkheid vermoed kunnen worden - althans tot het bewijs van het tegendeel - dat ze de officiële taal van hun kiesomschrijving machtig zijn ; anderzijds "volgens de geest van onze taalwetgeving welke in beginsel de kennis van meer dan één landstaal zo weinig mogelijk oplegt, een mandataris verkozen als vertegenwoordiger van een kiesomschrijving gelegen in een bepaald eentalig gebied, niet verplicht is de officiële taal, gebruikt in een ander taalgebied, te kennen, ook niet als hij zitting heeft in een collectief orgaan dat bevoegd is voor zaken die in dat ander taalgebied localiseerbaar zijn en daarom in de taal van dat taalgebied moeten worden behandeld ; dat de afwezigheid van enige verplichting om de taal van een ander taalgebied te kennen, uitsluit dat een politieke mandataris, verkozen voor een kiesomschrijving gelegen in een bepaald eentalig gebied, zou kunnen verplicht worden zijn kennis van de taal van een ander taalgebied te laten toetsen ; dat daaruit volgt dat hij voor de toepassing van de taalwetgeving dient te worden beschouwd als iemand waarvan de kennis van de andere taal in rechte niet kan worden vastgesteld en dus als iemand die in rechte moet geacht worden die taal niet te kennen" dat volgens de geest van onze wetgeving een mandataris verkozen voor een kiesomschrijving gelegen in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad.

Anderzijds worden de voorzitters aangeduid, ingevolge artikel 95, § 4 van het kieswetboek volgens een welbepaalde volgorde - rechters, advocaten, notarissen, amtenaren, onderwijzend personeel, stagiairs van het parkt en uiteindelijk "zo nodig de personen aangevoerd uit de kiezers van het arrondissement".

De bijzitters en plaatsvervangende bijzitters in de stembureaus worden overeenkomstig artikel 98 door de voorzitter van het stembureau uit de acht jongst kiezers van de afdeling die ten minste dertig jaar oud zijn op de dag van de stemming en kunnen lezen en schrijven.

Toepassing van artikel 49 van de taalwet

Naar de bepaling moeten de voorzitters van de stembureaus, die niet bij machte zijn de kiezers te woord te staan of voor te lichten in de talen die de S.W.T. voorschrijven te gebruiken in de betrekkingen met de particulieren een secretaris aanwijzen die hen daarin kan bijstaan.

Ten aanzien van de redenering door de Raad van State weehouden en ten overstaan van de ontstentenis van toelichting in de voorbereidende werken, mag worden gezegd dat deze bepaling enkel geldt voor B.H. en de gemeenten met een bijzonder taalregime.

Aan de hand van wat voorafgaat, kan aan de heren leden van de afdeling worden voorgesteld een advies te verlenen waarin wordt geformuleerd :

1. dat het stembureau in kwestie een plaatselijke dienst is van het Nederlands taalgebied *die alle verplichtingen v. d. S.W.T. zijn bepalend*
2. dat het taalgebruik moet geschieden overeenkomstig artikel 10, 11 en 12 van de S.W.T.
3. dat, op grond van de taalwet, de kieswet en artikel 3 bis van de Grondwet een wettelijk vermoeden bestaat dat een inwoner de taal van het gebied kent.
4. dat het evenwel past dat, binnen het kader van hogervermelde artikelen 95 en 98 van de Kieswet, ^{dat} de Voorzitter van het kantonhoofdbureau voor de voorzitter van de stembureaus, en de voorzitter van de stembureaus voor de bijzitters, zich discreet vergewist, althans voor de personen die geen openbaar ambt in het taalgebied bekleden, dat deze de taal van de streek machtig zijn.

5. Mevrouw Jacqueline Francine DELIENS, onderwijzeres, geboren te Brussel op 7 Februari 1947, wonende te 1940 St-Stevens-Woluwe, Rijmelgemplein 2;
6. De Heer Jean-Pierre DE SMEDT, bediende, geboren op 14 september 1951, wonende te St-Stevens-Woluwe, Karenberg 31.

De feiten zelf zijn onbetwistbaar en flagrant.

Door voornoemde personen werd er vastgesteld :

- I. Dat de voertaal in de betrokken stemafdeling het Frans was;
- II. Dat de nummers der kiezers in het kiesregister in het Frans werden afgeroepen;
- III. Dat de leden van het bureau bij voorrang in het Frans het woord richtten tot de kiezers;

Overwegende dat het derhalve vaststaat dat zowel intern als tegenover de kiezers het bureau in kwestie een andere taal heeft gebruikt dan het Nederlands;

Destemeer blijkt het zo te zijn dat het vorenbeschreven feit III zich heeft voorgedaan, wanneer men het schrijven leest dat de Heer Voorzitter A. DESIMPELAERE van het kantonhoofdbureau richtte op 22 augustus 1979 aan dhr Burgemeester R. BOON van Zaventem :

" ../.. dat de omgangstaal tussen de leden van dit bureau het Frans was, omdat drie hunner uitsluitend franstalig waren. "

Overwegende dat de Heer Minister G. GRAMME, in zijn schrijven op 13 juli 1979 gericht aan het kollege van burgemeester en schepenen van Zaventem, ter zake duidelijk genoeg is :

" ../.. Bijgevolg moeten alle verrichtingen in de stembureaus aldaar uitsluitend in het Nederlands gebeuren. "

Overwegende dat de sekretaris van het stembureau, samen met andere ter zake niet betrokken personen, op 26 juli 1979 een schrijven heeft gericht aan de Heer Minister van Binnenlandse Zaken, in de Franse taal;

Voornoemd schrijven is ondertekend door :

1. Mevrouw Joséphine DEKEMPENEER, echtgenote DACHELET, geboren op 13 maart 1928, zonder beroep, en wonende te St-Stevens-Woluwe (thans Zaventem) sinds 4 mei 1951, zegge sedert meer dan 28 jaar op 10/6/79;
2. De sekretaris van het betrokken stembureau, de Heer Jean-Pierre Jacques Ghislain GEORGE, sociaal controleur, geboren op 28 augustus 1942, en wonende te St-Stevens-Woluwe (thans Zaventem) sinds 20 november 1969, zegge sedert omzeggens 10 jaar op 10/6/79;
3. De Heer Richard Camille Fernand VAN ACKER, medisch afgevaardigde, geboren op 26 oktober 1923, en wonende te Sterrebeek (thans Zaventem) sinds 4 augustus, zegge sedert omzeggens 13 jaar op 10/6/79;

1966

Overwegende dat hieruit mag blijken dat de drie voornoemde personen reeds langdurig woonachtig zijn op het grondgebied van de huidige gemeente Zaventem zodat zij het ééntalig bestuurskarakter daarvan niet te goeder trouw kunnen betwisten;

Bij het betrokken schrijven zijn een aantal bijlagen gevoegd waarop hierna wordt geantwoord in rechte.

OVER HET RECHT

A. Algemene beginselen

- a. Het past te verwijzen naar het beknopt verslag der Kamer van Volksvertegenwoordigers van 28 juni 1979.

Op voornoemde datum heeft de KVV een bezwaarschrift ontvangen en afgewezen.

Het past uit her verslag te citeren :

" De Kommissie konstateert :

" 1° dat het bezwaarschrift uitsluitend miskennen van de gekoördineerde wetten op het gebruik der talen in bestuurszaken voorhoudt, wetten die per analogie op de verkiezingen voor het Europese Parlement van toepassing zijn; "

Overwegende dat de besluiten van de kommissie ad hoc door de Kamer eenparig werden aanvaard zodat in genedele de toepasselijkheid op de verrichtingen bij de Europese Verkiezingen van de gekoördineerde wetten op het taalgebruik in bestuurszaken nog in geding kan komen;

Overwegende dat zulke vaststelling niet zonder belang is gezien daardoor komt vast te staan dat te dien aanzien de wet van 16 november 1978 over de verkiezingen voor het Europese Parlement enkel nog derogatoir kan zijn op strikt limitatieve wijze;

- b. Luidens het voorschrift van art. 9 v/h KB van 18/7/66 (WTB) moeten de stembureaus worden beschouwd als plaatselijke diensten.

Stembureau 78 was dan ook een plaatselijke dienst, gelegen in het Nederlands taalgebied.

Iedere plaatselijke dienst gebruikt uitsluitend de taal van zijn gebied in zijn binnendiensten (art. 10, WTB).

Welk is de weerslag van deze bepaling voor een stembureau?

Men kan zich moeilijk vragen stellen over de nietigheid welke is voorschreven bij art. 58 WTB.

Elke administratieve handeling die strijdig is met de WTB is zowel naar vorm als naar inhoud nietig. Er moet dan ook niet getwijfeld worden aan de absolute nietigheidsgraad van een ander dan Nederlands taalgebruik binnen stembureau 78.

Derhalve moeten de leden van het bureau, op straffe van moeilijkheid, met elkaar Nederlands spreken, ja moeten zij in die hoedanigheid steeds van deze taal gebruik maken.

Hiertegenover staat de werking van art. 49 WTB.

Deze bepaling is enkel bedoeld voor de voorzitter van een stembureau. Er moeten evenwel een aantal dingen opgemerkt worden :

- 1° Het " niet bij machte zijn ", samen met het " daarin bijstaan " veronderstelt dat de voorzitter toch een zekere kennis van de bureautaal heeft : bijstand kan immers niet worden beschouwd als een vertaalopdracht;
- 2° De betrokken bepaling beperkt zich tot betrekkingen tussen het stembureau en de kiezer zodat alle andere betrekkingen uitgesloten worden; men kan toch niet geredelijkerwijze voorhouden dat de voorzitter moet geacht worden bvb niet eens het proces-verbaal te begrijpen waarvoor hijzelf de hoofdverantwoordelijkheid draagt;
- 3° De voorzitter in kwestie was de Heer Robert Alphonse Philippe DEVILLERS, sekretaris van beroep, geboren op 31 december 1921, wonende te St-Stevens-Woluwe (thans Zaventem), Schumanlaan 10 sedert 15 juli 1976, zegge op 10/6/79 sedert omzeggens 3 jaar;
- 4° Deze voorzitter is in het Nederlands tot dit ambt benoemd door de voorzitter van het kantonhoofdbureau, hij heeft alle berichten in het Nederlands ontvangen, heeft zijn opdracht in het Nederlands aanvaard, heeft uiteraard zijn bureau in het Nederlands moeten samenstellen, heeft de de dag van de verkiezingen gezeteld op basis van Nederlandstalige onderrichtingen;
- 5° Het getuigt dan ook van weinig goedetrouw wanneer de Heer GEORGE op 26 juli 1979 aan de Minister schreef dat de voorzitter ééntalig franstalig was : indien deze laatste onbekend was met het Nederlands, hoe zou hij dan zijn weg hebben gevonden in een uitsluitend Nederlandse sub-structuur gekreëerd naar aanleiding van de Europese Verkiezingen van 10/6/79?
- 6° Het is duidelijk dat in zijn eigen binnendienst de voorzitter zich moest bedienen van het Nederlands, zelfs voor betrekkingen met zijn sekretaris alszodanig; als betoogd is de sekretaris geen vertaler; overigens is deze daarvoor niet beëdigd daar zijn eed enkel het geheim der stemming betreft;
- 7° Men bevindt zich in een betwiste aangelegenheid : het is derhalve niet overbodig erop te wijzen dat het bureau in het Nederlands moet beraadslagen in betwiste gevallen of zo er aanleiding toe bestaat; deze beraadslagingen en hun eventuele notulering moeten in het Nederlands gebeuren

terwijl de voorzitter natuurlijk in het Nederlands de beraadslaging, desgevallend de stemming moet leiden;

2. Weerlegging der argumenten verkeerdelijk gemotiveerd in het dossier.-----

- a. Op 21 juni 1979 stelde de voorzitter van het kantonhoofdbureau het voor alsof bij de aanstelling van de afdelingsvoorzitters in een ééntalige gemeente er Nederlands- of Franstaligen zouden kunnen zijn waarbij de Franstaligheid de Nederlandstaligheid zou kunnen uitsluiten, of omgekeerd.

Dit is een grove vergissing : per definitie is de persoon die aangesteld wordt Nederlandstalig; indien de aangeduide voorzitter hierin een bezwaar zou zien dan zou hij dit moeten melden aan de voorzitter van het kantonhoofdbureau ten einde eventueel een rechtspraak te vestigen en een verantwoordelijkheid vast te leggen; eens de voorzitter evenwel de opdracht heeft aanvaard is hij gehouden de wet te respecteren.

De voorzitter kan zijn opdracht ook niet aan voorwaarden verbinden en een eventueel voorbehoud dient als niet geschreven beschouwd tenware het dient aangemerkt als een gegronde reden van weigering.

Hierbij dient ook opgemerkt dat de voorzitter Nederlandstalig is en enkel bijstand kan krijgen voor zijn betrekkingen met de kiezer.

De grondwettelijke vrijheid van taalgebruik brengt ter zake geen ontslag mee van de verplichtingen hiervoren beschreven sub I° tot 7°.

- b. Op 20 juni 1979 maakt dhr GEORGE in zijn brief aan burgemeester BOON een aantal belangrijke vergissingen :

- art. 10 WTB stelt uitdrukkelijk dat de binnendienst van van een plaatselijke dienst zich enkel bedient van de taal in het gebied; deze vergissing (of opzettelijk verkeerde voorstelling) is fundamenteel : men kan een stembureau niet verpakken als een franstalige cocon in een Vlaams klaslokaal;
- de wetgeving voorziet niet dat een voorzitter niet gemachtigd zou zijn de kiezers voor te lichten in hun taal : hij is daartoe steeds gemachtigd en in casu mag hij zich steeds bedienen van het Nederlands gezien alle kiezers gevestigd zijn in een Nederlandstalige stemafdeling; de sekretaris heeft in dit geval te dien aanzien niet de minste opdracht of bevoegdheid;
- klaarblijkelijk wordt evenwel wat anders bedoeld :

Er wordt bedoeld ~~dat~~ het geval waarin een voorzitter niet bij machte is met de vlotheid die noodzakelijk is voor de dienst, de kiezer te woord te staan.

500 tot 600 mensen doen stemmen op 5 uren tijd veronderstelt een vlotheid en een taalvaardigheid die niet zonder meer iedereen gegeven is die bvb. pas zich komen vestigen is in ^{het} Nederlands taalgebied en nog enkele moeilijkheden ondervindt om het Nederlands met alle perfectie te beheersen.

In dat geval zal de sekretaris bemiddelend optreden en bijstand verlenen.

Er is terzake evenwel in genendele bewezen :

- dat de Heer DEVILLERS in dergelijke mate Nederlandsonkundig zou zijn dat hij beroep moest doen op een sekretaris voor bijstand;
- dat de Heer DEVILLERS effectief de Heer GEORGE daartoe heeft aangesteld;

Aangezien de regel andersom is dient de uitzondering bewezen.

Weliswaar schrijft de voorzitter van het kantonhoofdbureau dat zulks is gebeurd maar hij steunt zich in zijn schrijven (22/8/79 aan burgemeester BOON) enkel op de verklaring van betrokkenen na de feiten.

- De bijzitters behoren tot de plaatselijke dienst van het stembureau. Het spreekt vanzelf dat zij, gezien zij hun opdracht hebben aanvaard, gehouden zijn door de wet op het taalgebruik.

De Heer GEORGE maakt ook alweer hier een fundamentele vergissing daar de art. 10 en 12 WTB duidelijk het Nederlands in casu als voertaal voorschrijven.

- Ook de konklusie van de Heer GEORGE is volstrekt naast de kwestie : hoe zou er voor de kiezer van echte taalvrijheid sprake kunnen zijn in een ééntalig Nederlandstalige gemeente indien bij het betreden van zijn stembureau zijn nummer uit het kiezersregister in het Frans wordt afgeroepen; indien hij voortdarend in het Frans bejegend wordt, terwijl hij hiertegen ter plaatse geen enkel verhaal heeft aangezien in de schoot van een stembureau alle macht, zelfs deze van politie, uitgaat van het bureau en zijn voorzitter die hem niet eens willen begrijpen, dan wanneer de kiezer niet anders vraagt dan dat - in alle ootmoed - de wet zou gerespekteerd worden.

OM AL DEZE REDENEN,
onder alle voorbehoud,
BEHAGE HET DE VKT, NEDERLANDSE AFDELING,

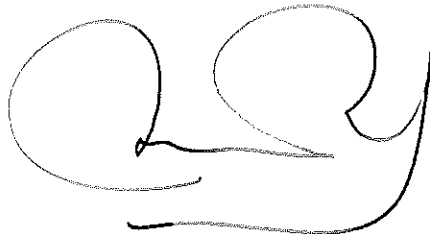
Het verzoek van verzoeker te ontvangen;

Onderzoeksmatregelen te treffen (art. 61, par. 4, lid 1,
WTB; art. 17 KB, 4/8/69);

Dienvolgens op grond van art. 61, Par. 4, lid 3 WTB een ver-
zoekschrift in te dienen bij de Raad van State ten einde :

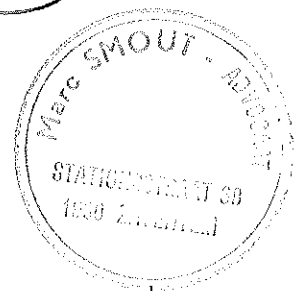
- de nietigheid vast te stellen van de handelingen die door
stembureau 78 van Zaventem op 10 juni 1979 niet in het
Nederlands werden gesteld;
- de nietigheid vast te stellen van de stukken die in of door
dat bureau niet in het Nederlands zouden zijn, of werden ge-
steld.

Namens verzoeker,
Met eerbied,

M. SMOUT
Advokaat

Gegeven te Zaventem
op 22 oktober 1979

ztm/stembureau 78.051079/rvd.

I N V E N T A R I S

--:--:--:--:--:--:--:--:--:--:--

1. Schrijven P. Paulus aan Voorzitters stembureaus - 30/5/79;
2. Idem - 6/6/79;
3. Onderrichtingen Ministerie van Binnenlandse Zaken - 21/5/79;
- 4.-Schrijven P.Paulus/kollege - 10/6/79;
 -Schrijven ztm/Min.Binn.Zaken - 13/6/79;
 -Idem aan Voorz. Kantonhoofdbureau - 13/6/79;
 -Verslag Paulus aan Kollege van Burgemeester en Schepenen;
- 5.-Notulen zitting gemeenteraad - 11/6/79;
 -Idem - 25/6/79;
 -Idem - 10/9/79;
6. Schrijven ztm/Voorzitter Kantonhoofdbureau - 13/6/79;
7. Idem aan Min. Binn. Zaken - 13/6/79;
8. Schrijven Kantonhoofdbureau aan Burgemeester Boon - 21/6/79;
- 9.-Schrijven Burgemeester Boon aan Raadslid George - 22/6/79;
 - Schrijven Raadslid George aan Burgemeester Boon - 20/6/79;
 -Nota betreffende het gebruik der talen bij de verkiezingen;
- 10.-Schrijven Raadslid George aan Kollege - 23/6/79;
 -Nota Truus Van den Zanden - 25/6/79;
11. BV -KVV - 28/6/79;
12. Schrijven Min. Binn. Zaken aan Kollege - 13/7/79;
13. Schrijven Voorz. Kantonhoofdbureau aan Burgemeester Boon - 22/8/79;
14. Schrijven Fraktieleider Van Acker aan Kollege - 18/9/79;
15. Bulletin VA - Senaat- 96-98 - 16/10/79;

Waarover inventaris gegeven te Zaventem
op 10 november 1979

M. SMOUT
Advokaat

PROVINCIE BRABANT

ARRONDISSEMENT
HALLE-VILVOORDE

GEMEENTE ZAVENTEM

Wet van 30 december 1975

TEL. nr. (02) 720 02 54
(02) 720 02 87

Prk. nr. 000-0019677-83

1930 ZAVENTEM, 30 mei 1979.

Ingekomen te Zaventem

op datum van 30 MEI 1979

Geachte Heer,

Wij hebben de eer u uit te nodigen voor een voorlichtingsvergadering betreffende de aanstaande Europese verkiezingen van 10 juni 1979.

Deze vergadering zal doorgaan op dinsdag 5 juni om 19 uur in zaal A van het Cultureel Centrum, gelegen Willem Lambertstraat 1a te 1930 Zaventem.

Zo u zelf niet kunt komen, verzoeken wij u uw secretaris te laten komen, daar wij u nog documenten moeten bezorgen.

Hoogachtend.

Voor de Burgemeester,

P. PAULUS.

PROVINCIE BRABANT

ARRONDISSEMENT
HALLE-VILVOORDE

GEMEENTE ZAVENTEM

Wet van 30 december 1975

TEL. nr. (02) 720 02 54
(02) 720 02 87

Prk. nr. 000-0019677-83

1930 ZAVENTEM, ~~6 juni 1979~~

Aan de heer Voorzitters van de
stembureau's.

Ingevolge telefonisch contact met het Ministerie van Binnenlandse
Zaken kunnen wij U het volgende melden.

- 1.- de eed moet in het Nederlands afgelegd worden door alle leden
van het bureau.
- 2.- een getuige mag ook na 8 uur 45 minuten komen om deel uit te
maken van het stembureau.
  - een getuige titularis mag in de loop van de stemverrichtingen
vervangen worden door zijn plaatsvervanger.
  - zo een getuige plaatsvervanger komt inplaats van de titularis
mag de plaatsvervanger niet vervangen worden door de titularis
tijdens de stemverrichtingen.

Met de meeste hoogachting.

Namens de dienst verkiezingen.

P. PAULUS.

Ingekomen te Zaventem

op datum van 6 JUNI 1979